

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна

факультет іноземних мов

Тези доповідей

ХХІІ наукової конференції
«КАРАЗІНСЬКІ ЧИТАННЯ:
ЛЮДИНА. МОВА. КОМУНІКАЦІЯ»

3 лютого 2023 року

Харків 2023

ПСИХОСЕМІОЛОГІЧНІ ТА ПСИХОСИСТЕМАТИЧНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ СИНТАКСИЧНИХ СИНОНІМІВ

Лепетюха А. В. (Харків)

Вивчення системи простих (слів) та складних (синтагм і пропозицій) мовних знаків, винайдених людством для екстеріоризації в мовленні елементів мови, відповідно до завдань комунікації, та морфологічних форм, що беруть участь у побудові мовлення, входить до компетенції психосеміології. Психосеміологічний механізм покриває психосистематичний, який передуює йому в плані становлення мови, синтезуючись із ним, при цьому одне значення допомагає здобути інше. Отже, «у мові психосистематика і психосеміологія інтегруються в єдиній системній субстанції – лінгвістичному знаку, де вони є статичними, у дискурсі – динамічними» [1, с. 100].

Завдання психосеміології полягає в максимальному представленні словесно, «фізично» ментальної побудови, що організується та систематизується за допомогою психомеханізмів (когнітивних поліоперацій) та становить предмет вивчення психосистематики. Семіологічна система містить більшу кількість одиниць, ніж мовна, оскільки вона слугує для вираження всіх конкретно наявних у світі і у свідомості людей структур та категорій буття. Місцем простих та складних мовних знаків (зокрема синтаксичних синонімів) у системі (мові) є їхнє узагальнене значення, що виявляється в підсвідомих «сублінгвістичних схемах», або «складових одиницях мислення» [3, с. 49]. Вони становлять основу побудови первинних структур із максимально заповненими синтаксичними позиціями та з певним семантичним значенням, що характеризуються «семантико-морфо-синтаксичною рівновагою» [2, с. 50], і вторинних (синонімічних) синтагм та пропозицій із порушенням семантико-морфо-синтаксичної рівноваги. Позначувальне, яке у формальній частині мови є, наскільки це можливо, єдиним і таким чином отримує системну конструктивну когерентність, на семіологічному рівні повинно найкраще виразитися через формування різноманітних позначуваних. У мові, окрім уже усталених елементів, наявні шляхи та засоби, за допомогою яких вона з уже готового матеріалу створює нові елементи для адекватнішого представлення дійсності, комбінації яких бувають

неочікуваними та незвичайними. При цьому система прагне до встановлення рівноваги між позначувальним і позначуваним. Але, навіть за досягнення максимальної відповідності між семіологічною і формальною сторонами мови, в актуалізованих у конкретних ко(н)текстах (лінгвістичних та/або ситуативних контекстах) синонімічних конструкціях постійно виникають конфронтації між смисловими і структурними константами, тобто так званий «дискурсивний безпорядок» [4, с. 152], пов'язаний з креативно-творчою мовно-мовленнєвою діяльністю людини, що виявляється в реалізації різноструктурних семантично нюансованих трансформів-членів віртуального (мовного) синонімічного ряду у вигляді граматизованих (усталених у мові та мовленні) та типових (усталених у мовленні та неусталених у мові) і нетипових (неусталених у мові та мовленні) аграматизованих людичних і нелюдичних синонімічних преференціальних опцій. При цьому в мовленні інтегруються два типи засобів актуалізації мовних знаків: а) «пізніші» засоби, що належать імпровізованому (засоби експресивності); б) «раніші» засоби, що належать установленому (мові) (засоби вираження). Реалізовані синонімічні трансформи, де засоби вираження превалюють над засобами експресивності, та преференціальні опції, у яких засоби експресивності переважають над засобами вираження, створюють блоки позначення у певному ко(н)тексті.

Література

1. Минкин Л. М. Теория лингвистического ментализма Г. Гийома и вопросы нейролингвистики. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету*. 2012. Т. 1. № 2. С. 98–110.
2. Dubois, J. Grammaire générative et transformationnelle. *Langue française*. 1963. n° 1. P. 49–57.
3. Gineste, M.-D. De la phrase à la proposition sémantique : un point de vue de la psychologie cognitive du langage. *L'information grammaticale*. 2003. n° 98. P. 48–51.
4. Valette, M. Linguistiques énonciatives et cognitives françaises. Gustave Guillaume, Bernard Pottier, Maurice Toussaint, Antoine Culioli. Paris, 2006. 316 p.

O. Kuznietsova (Kharkiv)	
CREATIVE MANNER OF WRITING AS A MANIFESTATION OF INDIVIDUALITY IN COMIC ECOLOGICAL DISCOURSE	68
Legeyda A.V., Legeyda D.V. (Kharkiv)	
TRAILER AS A FORM OF FILMIC ADAPTATION	70
Лепетюха А. В. (Харків)	
ПСИХОСЕМІОЛОГІЧНІ ТА ПСИХОСИСТЕМАТИЧНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ СИНТАКСИЧНИХ СИНОНІМІВ	72
Leshnyova N.(Kharkiv), Pavlova L. (Kharkiv), Serheyeva O. (Kharkiv)	
IMPROVING READING SKILLS BY MEANS OF THE INTERNET AT UNSIVERSITY	74
Lukianova T. H. (Kharkiv)	
DARK HUMOUR IN FILM TRANSLATION	75
Makarska Ye.H., Hladkykh I.O. (Kharkiv)	
VISUAL IMAGERY FOR LEARNING A FOREIGN LANGUAGE.....	76
Мартинюк А.П. (Харків)	
ВІДОБРАЖЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ БЕЗОСОБОВИХ КОНСТРУКЦІЙ В АНГЛІЙСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ	78
Матюхіна Ю.В.(Харків)	
ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ГРАМАТИКИ СТУДЕНТАМ СТАРШИХ КУРСІВ ФАКУЛЬТЕТУ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	80
Meleshchenko O. O. (Kharkiv)	
VISUAL METAPHOR AND ANTITHESIS IN BANKSY'S STREET ART IN UKRAINE	82
Morozova I.I. (Kharkiv)	
PRIME-MINISTER'S ANSWERS: A CASE OF BORIS JOHNSON'S USING POLITENESS STRATEGIES IN BREXIT DEBATE.....	84